

УДК 65.011:656.2

МЕТОДИЧНІ ПОДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ворона О. В., здобувач (УкрДАЗТ)

Проведено дослідження існуючих підходів до оцінки рівня соціальної відповідальності. Запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності функціонування системи соціальної відповідальності залізничного транспорту. Розглянуто концептуальні основи складання соціальної звітності на залізничному транспорті.

Ключові слова: соціальна відповідальність, соціальні інвестиції, індекси соціальних інвестицій, соціальна звітність.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями.

Наголошуючи на важливості реалізації заходів соціальної відповідальності, яка стає основною передумовою ефективного функціонування підприємств у майбутньому, вчені визнають складність оцінки її результатів. Ф. Котлер стверджує, що оскільки вигоди, пов'язані з соціальною корпоративною відповідальністю, безпосередньо неможливо виміряти, і більшість компаній не розголошують витрати на таку діяльність, то оцінити окупність інвестицій у соціальну корпоративну відповідальність вкрай важко [1, с. 32]. Проте, не дивлячись на складність, результати соціальних заходів все ж таки необхідно оцінювати, так як це надає можливість формувати основи стратегії діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. Основи оцінювання рівня соціальної відповідальності визначено міжнародними стандартами (Глобальною ініціативою по наданню звітності (GRI) та AccountAbility 1000 (AA1000)) та адаптованим до вітчизняних умов господарювання Проектом Експертної ради Форуму соціально відповідального бізнесу України «Соціальна відповідальність: принципи та рекомендації щодо звітності». Проте науковці постійно чинять спроби додатково запропонувати методи оцінки. Серед дослідників відзначаються праці Ф. Алієва, В. Воробей, Л. Грициної, Н. Кричевського, О. Мазурик ін. [2-6]. Складність та відсутність єдиної методики оцінки, а також нерозробленість цього питання стосовно оцінки рівня соціальної відповідальності залізничного транспорту дозволяє визначити наступну **мету статті:** окреслення особливостей оцінки рівня соціальної відповідальності залізничного транспорту, встановлення переліку показників оцінки, її принципів, а також розкриття методичних основ складання соціального звіту залізничного транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Глобального договору ООН рівень

соціально відповідальної діяльності підприємств оцінюється за такими основними групами показників [7]: економічна та екологічна результативності; результативності організації праці; результативність у сфері прав людини; результативність взаємодії з суспільством; результативність у сфері відповідальності за продукцію. Наведені показники узагальнюються та опубліковуються на добровільних засадах у складі соціальної звітності підприємств, які приєдналися до Глобального договору ООН щодо соціальної відповідальності бізнесу.

Зростання зацікавленості підприємств до проблем соціальної відповідальності призводить до появи методів її оцінки. В основі оцінки соціальної відповідальності стають соціальні інвестиції. Соціально відповідальне інвестування є процесом прийняття інвестиційних рішень, які враховують в межах традиційного фінансового аналізу соціальні та екологічні наслідки інвестицій. В його основі знаходиться вивчення та визначення, в якості прийнятних об'єктів для інвестування, тих компаній, які задовольняють певним критеріям корпоративної відповідальності. Найбільш відомим фондовим індексом є Dow Jones Sustainability Indexes – індекс включає світові індекси стійкості Dow Jones Sustainability World Indexes (10% кращих з точки зору стійкості та корпоративної відповідальності компаній з найкрупніших 2500 компаній) та європейські Dow Jones STOXX Sustainability Indexes (кращі 20% компаній, що складають індекс Dow Jones STOXX 600 Index). При виборі компаній для включення в індекси стійкості Dow Jones використовується принцип визначення кращих в своїй галузі компаній. Оцінка здійснюється за такими напрямками: 1) економічна основа для стійкого розвитку компанії (система управління, інтелектуальний капітал, спроможність до інновацій тощо); 2) активність компанії в соціальній сфері; 3) заходи, спрямовані на захист навколишнього середовища [8].

Асоціацією менеджерів при підтримці Програми Розвитку ООН створена група «Індексів соціальних інвестицій приватного сектору в Росії».

Визначають кількісні та якісні індекси соціальних інвестицій. До кількісних індексів належать [9, с. 47-48]:

– індекс питомих соціальних інвестицій (IL), що характеризує суму соціальних інвестицій в розрахунку на одного робітника:

$$IL = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n L_i}, \quad (1)$$

де C_i - обсяг соціальних інвестицій компанії з урахуванням обов'язкових та добровільних витрат на соціальні програми;

L_i - середньоспискова чисельність персоналу компанії;

n - кількість компаній, що беруть участь у дослідженні.

– частка соціальних інвестицій в сумарному обсязі продажів:

$$IS = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n S_i} \cdot 100\%, \quad (2)$$

де C_i - обсяг соціальних інвестицій компанії з урахуванням обов'язкових та добровільних витрат на соціальні програми;

S_i - валовий обсяг продажів;

n - кількість компаній, що беруть участь у дослідженні.

– частка соціальних інвестицій в сумарному обсязі прибутку до оподаткування:

$$IP = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n P_i} \cdot 100\%, \quad (3)$$

де C_i - обсяг соціальних інвестицій компанії з урахуванням обов'язкових та добровільних витрат на соціальні програми;

P_i - загальна сума прибутку до оподаткування;

n - кількість компаній, що беруть участь у

дослідженні.

На відміну від кількісного індексу соціальних інвестицій, що характеризує їх масштаб, якісний індекс соціальних інвестицій дозволяє отримати оцінку рівня комплексності та повноти такого явища, як соціальна відповідальність. Розрізняють загальні та часткові показники [6, с. 48-49]:

– якісний індекс соціальних інвестицій для i -го підприємства (IK(i)) показує рівень комплексності соціальної діяльності підприємства, %:

$$IK(i) = \left(\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m X_{ij} \right) \cdot 100\%, \quad (4)$$

де X_{ij} - булева змінна, приймаюча

значення 1, коли j -а ознака має місце у i -ої компанії; та дорівнює 0, якщо ознака відсутня;

m - кількість ознак, за якими оцінюється соціальна діяльність компанії, що беруть участь у дослідженні.

– якісний індекс соціальних інвестицій для j -ої ознаки (IK(j)) показує ступінь присутності цієї якісної ознаки в статистичній вибірці підприємства, %:

$$IK(j) = \left(\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_{ij} \right) \cdot 100\%, \quad (5)$$

де n - кількість компаній, що беруть участь у дослідженні.

– загальний якісний індекс соціальних інвестицій IK показує рівень комплексності соціальної діяльності підприємства, %:

$$IK = \left(\frac{1}{nm} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m X_{ij} \right) \cdot 100\%. \quad (6)$$

Така методика оцінки може бути застосована для оцінки соціальної відповідальності, наприклад, залізниць або промислових підприємств залізничного транспорту, так як потребує порівняння підприємств, для яких характерний однаковий набір ознак, який важливий для кожного підприємства. Ознаками, що рекомендуються для якісної оцінки соціальної відповідальності залізниць за даною методикою, можуть бути: застосування альтернативних видів палива; впровадження ресурсозберігаючих та

енергозберігаючих технологій; підготовка та перепідготовка персоналу в навчальних закладах; виробниче навчання та система наставництва; вирішення житлових проблем персоналу; покращення соціально-побутових умов праці персоналу; впровадження міжнародних стандартів безпеки праці; участь у соціальних заходах державного рівня; участь у заходах підтримки спорту; участь у заходах підтримки оздоровчих закладів; участь у заходах допомоги навчальним закладам; відсутність заборгованості по оплаті праці; впровадження нових механізмів стимулювання праці робітників; здійснення заходів щодо оздоровлення персоналу; застосування практики додаткового пенсійного забезпечення; існування соціального пакету для персоналу підприємств (безкоштовні послуги) тощо.

Порівняльна оцінка результатів реалізації соціальної відповідальності пропонується й авторами праці [10]. Вони пропонують розраховувати показник конкурентоспроможності підприємства, який відповідає стандартам соціальної відповідальності:

$$Kn = \prod_{i=1}^N g_i I_t^\alpha I_e^\beta I_c^y, \quad (7)$$

де Kn - конкурентоспроможність підприємства, частка од.;

$I_t^\alpha, I_e^\beta, I_c^y$ - відповідно індекси технічних, економічних і соціальних показників підприємства відносно конкурента, частка од.;

α, β, y - коефіцієнти еластичності, які визначаються за даними статистики реалізації конкретного товару підприємства;

N - кількість регламентованих параметрів, обумовлених нормативними документами;

g_i - булева змінна, яка набуває значення -1 при виконанні обумовленого нормативу, 0 - у протилежному випадку.

Індекси технічних і економічних показників розраховуються за загальновизнаною методикою як відношення параметра підприємства до відповідного параметра підприємства-конкурента.

Індекс соціальної відповідальності, що характеризує співвідношення кількості соціальних стандартів, які виконують підприємства-конкуренти, розраховується за формулою:

$$I_c = \frac{\sum_{i=1}^M g_i k_i}{\sum_{i=1}^M g_i k_{ik}}, \quad (8)$$

де M - номенклатура стандартів соціальної відповідальності;

k_i, k_{ik} - відповідно, показники соціальної відповідальності підприємства, що аналізується, та підприємства-конкурента.

Заперечуючи можливість використання західних методів оцінки соціальної відповідальності підприємств, вітчизняні науковці пропонують методичні підходи, в основі яких знаходяться групи показників, що характеризують напрямки реалізації соціальної відповідальності. Так, Кричевський Н.А. та Гончаров С.Ф. [5, с. 130-148] пропонують систему оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності підприємств, яка складається з групи кількісних та якісних показників. Кількісними показниками встановлено: показники соціальної відповідальності перед працівниками, показники соціальної відповідальності перед суспільством (громадою), показники екологічної відповідальності. Якісні показники характеризують: наявність чи відсутність на підприємстві діючого колективного договору; відокремленої структури, яка відповідальна за реалізацію заходів соціальної відповідальності; наявність практики складання соціальних звітів тощо.

Застосовувати нормативно-індикативний підхід до оцінки корпоративної соціальної відповідальності пропонує Грицина Л. А. Показниками оцінки, на її думку, мають бути: 1) екологічної відповідальності: віднесені коефіцієнти сплати екологічних зборів, достатності витрат на природоохоронні заходи, еколого ємності продукції підприємства тощо; 2) суспільної відповідальності: коефіцієнти податкового навантаження, якості продукції, благодійної діяльності підприємства, працевлаштування інвалідів, економічних втрат, інформаційної відкритості тощо; 3) трудової відповідальності: показники виробничого травматизму, фінансування заходів з охорони праці, відповідності умов праці санітарно-гігієнічним нормам, загальної плинності кадрів тощо; 4) економічної відповідальності: коефіцієнти зносу основних фондів, оборотності активів, рентабельності активів, поточної, швидкої та абсолютної ліквідності тощо [4, с. 9-10].

Експертною радою «Форуму соціально

відповідального бізнесу України», що проведений у липні 2006 року, розроблено проект документу «Соціальна відповідальність: принципи та рекомендації щодо звітності», метою якого є надання компаніям системи надійних індикаторів оцінки економічних, соціальних та екологічних показників своєї діяльності, а також показників успішності взаємодії із зацікавленими сторонами [11]. Такий підхід до оцінки соціальної відповідальності бізнесу побудований на основі складання соціальних звітів та розглядається як можливість підвищення вартості нематеріальних активів, брендів; підвищення прибутків завдяки підвищенню ефективності управління організацією; доступу до нових інвестиційних фондів; підвищення якості керівництва людськими ресурсами; виявлення потенційних проблем; доступу до нових ринків збуту.

Таким чином, вивчивши основні підходи до оцінки реалізації соціальної відповідальності, можна зробити такі висновки:

1) в багатьох випадках оцінка має необов'язковий характер, а здійснюється виключно за ініціативою суб'єктів господарювання, що пов'язано з недостатньою поширеністю практики оцінки на підприємствах України;

2) критеріями оцінки є групи показників за напрямками екологічної, економічної, суспільної та соціальної відповідальності;

3) відсутня єдина методика оцінки соціальної відповідальності, що враховує особливості функціонування вітчизняних підприємств;

4) використовуються різні бази оцінки: суми соціальних інвестицій, їх результати, рівень результативних показників діяльності після реалізації заходів соціальних програм тощо.

На думку автора статті, оцінка соціальної відповідальності залізничного транспорту пов'язана з оцінкою результативності формування та функціонування системи соціальної відповідальності залізничного транспорту України (ССВЗТ). Отже, об'єктами оцінки можуть бути:

– якість ССВЗТ – критерій, що характеризує потенціал ССВЗТ. Останній розглядається як сукупність фінансових, матеріальних та нематеріальних, трудових, інтелектуальних, інноваційних, інформаційних, соціальних та інших ресурсів та об'єктів, що характеризують можливість суб'єктів ССВЗТ реалізовувати заходи соціальної відповідальності;

– інвестиції у функціонування ССВЗТ;

– результативність функціонування ССВЗТ.

Кожний об'єкт повинен оцінюватися в конкретних показниках. Найлегше розрахувати витрати (фінансові, часові, матеріальні тощо), так як вони підлягають кількісному виміру. Складніше з розрахунком показників наявності ресурсів та об'єктів, а також результатів функціонування

ССВЗТ, так як в багатьох випадках розрахувати їх кількісно неможливо. Показники оцінки мають враховувати, по-перше, специфіку та можливості залізничного транспорту та, по-друге, критерії міжнародних стандартів соціальної звітності.

Оцінку інвестицій у функціонування ССВЗТ на вирішення проблем суспільства можливо проводити за показниками: витрати на охорону навколишнього середовища; витрати на ресурсозберігаючі технології; витрати на підтримку закладів освіти; витрати на підтримку наукових закладів; витрати на підтримку спортивних закладів; витрати на підтримку лікувальних закладів та охорону здоров'я; витрати на благодійну допомогу; витрати на боротьбу з бідністю; витрати на боротьбу з безробіття; витрати на науково-дослідні та проектно-пошукові заходи; витрати на заходи захисту інвалідів та малозабезпечених верств населення; відрахування в бюджет та позабюджетні фонди тощо.

Інвестицій у функціонування ССВЗТ на вирішення соціальних проблем залізничного транспорту можливо оцінити за показниками: витрати на охорону та безпеку праці; витрати на житлові програми; витрати на обов'язкове медичне страхування; витрати на навчання та перекваліфікацію персоналу; витрати на підтримку молодіжних та дитячих програм; витрати на оздоровлення персоналу; витрати по раціоналізаторським пропозиціям; зростання розміру заробітної плати (у % до попереднього періоду) тощо.

Інвестицій у функціонування ССВЗТ на вирішення проблем та задоволення потреб інших зацікавлених сторін можливо оцінити за показниками: витрати на маркетингові дослідження; витрати на заходи якості підприємств залізничного транспорту; витрати на заходи інформатизації та сервісного обслуговування пасажирів (на вокзалах, під час руху); витрати на програми оновлення та модернізації основних фондів; витрати на розвиток логістичної інфраструктури; витрати на сертифікацію, стандартизацію та уніфікацію перевізних документів тощо.

Серед показників оцінки результатів функціонування ССВЗТ знаходяться фінансові показники. Їх розрахунок важливий з різних точок зору: для робітників — це прогноз стійкості та перспективи праці на підприємстві, впевненості в його тривалій роботі, надія на регулярність виплати заробітної плати та реалізації соціальних програм; для державних органів — це надійність джерела надходжень до бюджету, забезпечення зайнятості частини населення, оцінка підприємства як активного учасника реалізації соціальних програм; для керівництва підприємства — обґрунтування подальшої стратегії розвитку; для інших зацікавлених сторін (постачальників, партнерів, споживачів) — визначення фінансових

можливостей про складанні угод та наданні відстрочення платежів. Крім того, для характеристики результатів функціонування ССВЗТ повинні наводитися обсягові показники діяльності залізничного транспорту.

Якісні показники результатів функціонування ССВЗТ можна об'єднати у декілька груп:

1) група «Персонал»:

– кількість робітників, що має медичну страховку (чол.);

– забезпеченість робітників житлом (% робітників, що отримали житло з загальної кількості робітників, які його потребують);

– кількість робітників, що отримали безкоштовну медичну допомогу та оздоровлення в лікарняних закладах галузі (чол.);

– рівень санітарно-гігієнічних умов праці (відповідність технічній та нормативній документації, стандартам та міжнародним вимогам);

– кількість робітників, охоплених соціальними пільгами (чол.);

– рівень профілактики професійних захворювань (тис. грн./чол.);

– кількість робітників, що пройшли перепідготовку та перекваліфікацію у вищих навчальних закладах на безкоштовній основі (чол.);

– наявність профспілки;

– освітній рівень робітників (% до середньоспискової чисельності робітників);

– рівень розвитку організаційної культури (визначається опитуванням та анкетуванням);

– рівень інноваційної активності робітників (% робітників, що внесли раціоналізаторські пропозиції з загальної кількості робітників);

– рівень прихильності робітників (опитуванням та анкетуванням визначається відданість робітників праці саме на залізничному транспорті);

– дієвість системи мотивації (опитуванням та анкетуванням визначається ступінь відповідності існуючої системи мотивації потребам робітників);

– рівень плинності кадрів (коефіцієнт плинності кадрів);

– кількість порушень трудової дисципліни (випадків) тощо;

2) група «Бізнес»:

– кількість та суми штрафів за угодами, (випадків, тис. грн.);

– наявність угод з конкурентами про співробітництво (випадків, тис. грн.);

– постійність зв'язків з партнерами (кількість угод, що діють більш ніж три роки);

– кількість випадків травмування на

переїздах (випадків);

– кількість та загальна сума інноваційних технологій, що впроваджені за останній рік;

– рівень задоволеності пасажирів рівнем послуг (визначається опитуванням та анкетуванням);

– рівень відповідності послуг міжнародним вимогам (визначається експертним шляхом відповідно до положень міжнародних директив, норм, стандартів тощо);

– розмір кредиторської заборгованості та тривалість її обороту (тис. грн., дні);

– участь в програмах розвитку бізнесу (тис. грн., кількість заходів) тощо;

3) група «Суспільство»:

– економія споживання природних ресурсів (%)

– повторне використання та утилізація відходів (%);

– протидія забрудненню навколишнього середовища (кількість випадків);

– екологічна безпека перевезень та виробництво (кількість позивів);

– екологічна безпека продукції (висновки експертиз);

– зниження кількості випадків аварій (% до попереднього періоду);

– участь у підтримці та розвитку інфраструктури територій (тис. грн., кількість об'єктів);

– участь у розвитку ЖКГ (тис. грн., кількість об'єктів будівництва);

– участь у збільшенні інноваційності економіки країни (тис. грн./кількість інноваційних проектів);

– подяки та грамоти, отримані від органів влади за участь у благодійних заходах (кількість);

– участь у підтримці незахищених верств населення (кількість пільговиків та сума, на яку здійснено їх перевезення) тощо.

– група «Імідж», включає критерії, що свідчать про негативне чи позитивне ставлення до діяльності залізничного транспорту в суспільстві (обсягові показники діяльності, фінансові показники та дані, отримані опитуванням та анкетуванням)

Вищезазначені об'єкти оцінки та показники оцінки мають бути відображені у соціальному звіті, практику складання якого пропонується ввести на залізничному транспорті. Його основною перевагою є те, що кожна зацікавлена сторона має можливість ознайомитися з ним та зробити для себе висновки з питань, які цікавлять.

В більшості випадків до складання соціальної звітності за міжнародними стандартами вітчизняні підприємства спонукає: по-перше, бажання залучити стратегічного закордонного

інвестора, так як соціальні та екологічні фактори стійкості підприємства дозволяють збільшити інвестиційну привабливість; по-друге, бажання підтвердити можливість управління соціальними ризиками, що дозволяє значно збільшити вартість акцій підприємства; по-третє, бажання оцінити ефективність та збільшити якість управління соціальними програмами. Крім того, соціальна звітність допомагає продемонструвати прозорість діяльності для суспільства, збільшити репутацію, укріпити та об'єднати трудовий колектив.

Таким чином, соціальна звітність для залізничного транспорту повинна стати:

- формою внутрішнього аудиту;
- інструментом комунікації з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами;
- можливістю порівняння з основними конкурентами;
- можливістю збільшення інвестиційної привабливості;
- платформою для подальшого стійкого розвитку;
- інструментом формування позитивного іміджу на вітчизняному транспортному ринку, активізації довіри з боку партнерів;
- можливістю зацікавлення світової спільноти в транзитних спроможностях;
- засіб покращення якості систем управління підприємств галузі;
- засіб розвитку організаційної культури, забезпечення об'єднаності колективу заради загальних цілей та розвитку внутрішніх комунікацій, що сприяє виявленню проблемних питань та їх скорішому вирішенню;
- ресурс конкурентоспроможності залізничного транспорту та внутрішньому та зовнішньому ринках перевезень.

Основними принципами створення соціального звіту на залізничному транспорті повинні стати

- відкритість (можливість користувачів ознайомлення з даними звіту);
- суттєвість (включення в звіт інформації, що спроможна характеризувати суттєві впливи на економіку та суспільство);
- охоплення зацікавлених сторін (всеохоплюючий характер розгляду груп та організацій, що зацікавлені в діяльності залізничного транспорту, та врахування їх очікувань та інтересів при удосконаленні звітності);
- повнота (обґрунтований вибір тем та показників соціального звіту та обов'язок надання всієї доступної інформації);
- збалансованість (надання як позитивних, так і негативних аспектів діяльності залізничного транспорту, що дозволяє

зацікавленим сторонам самостійно виносити оцінку);

– порівнянність (інформація звіту повинна надавати одноманітну картину загальної результативності, тобто надавати можливість зацікавленим сторонам аналізувати зміни, що відбулися, та порівнювати звіти різних компаній);

– точність (інформація має бути точною та докладною, що можливо шляхом удосконалення системи збору, аналізу та контролю точності даних);

– своєчасність (надання річної фінансової та соціальної звітності має бути синхронізовано, тобто регулярність доступу до інформації має стати гарантією її затребуваності зацікавленими сторонами при прийнятті рішень);

– ясність (дотримання принципів наочності, простоти та доступності інформації, що надається зацікавленим сторонам);

– надійність (контроль якості даних при їх зборі, зберіганні, систематизації, перевірці та публікації).

Складання соціального звіту пропонується здійснювати відповідно методичного підходу до складання соціальної звітності, що розроблений Експертною радою Форуму соціально відповідального бізнесу України [11]. Його основними складовими мають бути: 1) загальна характеристика організації та її звіту: стратегія організації, характеристика організації, обсяг звіту, характеристика звіту; структура керівництва організацією, зокрема діяльністю у сфері соціальної та екологічної відповідальності; зацікавлені сторони; система менеджменту; 2) відповідальність перед споживачами, постачальниками, персоналом; 3) екологічна відповідальність; 4) показники відповідального ставлення організації до суспільства.

Висновки. Таким чином, соціальна відповідальність стає філософією бізнесу. Її вплив на основні показники діяльності підприємств, дозволяє отримати суттєві результати та досягти стратегічних цілей бізнесу. Для залізничного транспорту соціальний звіт повинен стати дзеркалом його ролі у суспільстві та закріпити статус залізничного транспорту як соціально-відповідального суб'єкту економічного життя України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства/ Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
2. Алиев Ф. А. Социальный аудит в контексте социальной ответственности крупных российских корпораций : автореф. дис. на

- соискание науч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05. «Экономика и управление народным хозяйством (экономика труда)» / Ф. А. Алиев. - Москва – 2008. — 33 с.
3. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи / В. Воробей // Матеріали Зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009р., м. Київ). – К.: 2009. – 11 с. Режим доступу: www.svb.org.ua.
4. Грицина Л. І. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (машинобудування)»/ Л. І. Грицина. – Харків, 2008. – 19 с.
5. Кричевский Н. А. Корпоративная социальная ответственность / Н. А. Кричевский, С. Ф. Гончаров. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2007. – 216 с.
6. Мазурик О. В. Соціальний аудит в системі соціального управління / О. В. Мазурик, Т. В. Єрескова // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – 2008. - С. 230-233.
7. The Global Compact: огляд діяльності 2006-2009. – К.: Global Compact Network Ukraine, 2009. – 12 с.
8. <http://www.sustainability-indexes.com>.
9. Доклад о социальных инвестициях в России 2004 год. роль бизнеса в общественном развитии / под общ. ред. С. Е. Литовченко. – М.: Ассоциация менеджеров, 2004. – 80 с.
10. Євдокимов Ф. І. Соціальний потенціал як функція інноваційної моделі економічного розвитку підприємства / Ф. І. Євдокимов, М. В. Губська // Зб. наук праць «Маркетинг: теорія і практика». – 2008. - № 14. Режим доступу до статті: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Mtip/2008_14/evdokimov.pdf.
11. Проект Экспертной ради Форума соціально відповідального бізнесу України «Соціальна відповідальність: принципи та рекомендації щодо звітності» (4 липня 2006 р.). Режим доступу: <http://www.auc.org.ua/files/fl152089376.doc>.

Аннотация. Проведено исследование существующих подходов к оценке уровня социальной ответственности. Предложено методический подход к оценки эффективности функционирования системы социальной ответственности железнодорожного транспорта. Рассмотрено концептуальные основы составления социальной отчетности на железнодорожном транспорте.

Ключевые слова: социальная ответственность, социальные инвестиции, индексы социальных инвестиций, социальная отчетность.

Summary. A study of current approaches to assessing the level of social responsibility. Proposed methodological approach to evaluating the performance of the social responsibility of railway transport. Conceptual Basis of social reporting in rail transport.

Key words: social responsibility, social investments, indexes social investment, social reporting.

*Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Шраменко О.В.*